

КИНО СУТЈЕСКА

Пише:
Небојша Кнежић
• Торонто •

Биоскоп „ДРИНА“, бивше власништво старе Српске породице Методија Кујића који је одмах послје ослобођења конфискован и подређен Трећем рејону града Сарајева мјења име у кино Сутјеска и постаје Народно власништво! И од тог вакта сала престаје да буде на нивоу оних бечких или будимпештанских, мирисна, акустична и пуна свечане тишине када би у њој Грета Гарбо као краљица Кристина својим крупним очима гледала у господску, сарајевску публику. У тој Сали се више није преко цијелога платна шепурила велика реклама Кестнера и Охлера највеће трговачке куће у држави која је нудила све, од игле до локомотиве, већ прекривена цигарета која се захваљивала што је нико унутра неће запалити, али, горички цигани и војаци ту поруку нису јебали ни за суху шљиву...

Нити су се извлачиле свечане томболе или прије представе одржала нека пригодна ријеч важна за град и прилике у њему, а засигурно на подијум испред платна није излазио шеф сале да поздрави неке важне грађане који би са својим женама и кћерима сједили у ложама и високим паркетима а онда би гледаоци усхићеним узвицима и дуготрајним пљеском поздрављали важне суграђане.

Са новим властима и новим именом та легендарна кино-сала више није угошћавала глумце сарајевских позоришта који су кратким комадима и скечевима умјесто неког досадног журнала до суза смјеха увеселјавали захвалну публику која их не награђивала салвама пљеска и узвицима усхићења.

И за сва времена широко бијело платно кога лагано потамне свијетла која се неизмјенично погасе неће дочарати највећи филмски шлагер сезоне, ШИШМИШ пун елеганције са Лидом Баровом и Хансом Мосером. А поготово неће саграти веде-филм јаког садржаја, ДОГОДИЛО СЕ ЈЕДНОГ ДАНА, са Ерол Флином и Џон Блондел, нити ће се неки од новинарских критичара важно дати уводну ријеч и тако помоћи одабраној публици да схвати и најскривеније умјетничке вриједности тог филмског ремек дјела.

Од 1946 године, промјеном свога имена и репертоара забазди кино Сутјеска на смрадне чарапе војника ЈНА који би изували цокуле док сједну. Нова Сутјеска се „осјети“ на старе капуте пуне влаге, мемле и труљежи шкриња и ормара провинцијалаца који су живили као подстанари по обронцима шехер-града. А мирисе усољених кошпица и врућег хљеба нафилованог мармеладом у рукама горичких цигана најдјачавали су прдежи из многобројних гузних цријева различне публике а на тај смрад се само смјехом и шпдрачином реаговало....

Ја и моја раја пред кино би долазили и два сата прије отварања благајне али свеједно, ријетко и једва би уграбили неки партер или помоћно мјесто, углавном су све карте већ унапријед биле распродате. Благајнице би за јагму и ријетке срећнике оставиле два или три реда сале а остало је „ишло“ у тал са шверцерима који су их добро подмазивали. РАСПРОДАТО би било извјешено на закључану благајну већ послје пола сата гурања, псовања, пљувања а постоја и шорања! Милиција би се пред кином појављивала у „задњи моменат“, можда да и она покупи дио тала јер шверцери су несметано радили пуном паром продавајући „терка“ и по тродуплим цијенама!

Више нисам мала раја, поћох у трећи основне али већ у првом тромјесечју „разредница“ ми завали кечину из владања и то све због неоправданих часова! Три пута ме пред цијелим разредом опомиње да кажем оцу да дође у школу а ја обећам а кући шутим к'о риба и обавезно за столом, пред ручак док тата одлаже новине и узима кашику у руку како би посркао супу на сав глас се хвалим како ће ме ускоро због добрих оцјена и још бољег владања гарант изабрати за предсједника разреда! А та моја хвала је била увертира да старом на „фин“ начин извучем двобанку за кино. Само,, једно недељно јутро мајка ми на пијаци сретне учитељицу и ова јој се пожали како већ дуго вучем кечину из лијепог понашања!

Сав запухан улазим у кућу да се напијем воде и тражим од старе да ми намаже кришку хљеба и масти и док контам били да ми по њој поспе алеве паприке ил' шећера, видим оца који на-костријешено сједи као судија Рој Бин из једног каубојца кога сам седам пута гледао!

Његов излизани кожни кајиш се к'о фуруна усијо на моме пркњу. Орило се све до Градине од моје дерљаве. Мати га је цаба кумила, савијала се и подметала, јок, нике фајде. Стари навалио к'о целат, ријешо да ме докрајчи. А онда се сјетим да сам у једном филму гледо каубоја који се направио мртв па је тако преживио индијански масакр. Нагло зацвилим, заколутам очима, заш-коврнем шијом и омлитавим се. Стари наставио да удара по непомићном и укоченом тијелу а ја јуначки трпим бол и ни да мрднем! „јоооој, убио си дијете“ врисну мајка па се баца по мени и зајак-ука из свег гласа к'о Миља (Милена Дравић) преко мртвог Митра (Љубише Самарџића) у филму Козара. Срећом није била у праву, преживјех ген-ноцид и примирих се дан, два а онда....

Кино Сутјеска ми поново постаде најслађе свратиште, слађе и од самог Оломана! Док се један по један са крмељама у очима и слинама у носевима око девет ујутро окупимо у малом паркићу испред зграде, пожуримо према благајни тог берићет кина, а берићет зато што су се три пута недељно од пола једнаест давале премијерне матине представе. Тек новопристигли филм у град би заиграо у десет навече у кину Радник кога би гледали „парови“, пензионери и наши очеви са којеквким сумњивим, сисатим тетата и студенткињама а већ ујутро би се репризиро у Сутјесци, за војаке, јалијаше, малу и велику рају и обавезно за комплетну Горицу, јер није било ни једног циге који се неби са ње скотр'о и брат-брата, они су преовладавали, били су највјернија публика!

“Тарзанова борба за живот“, Гордон Скот, година 1960. Испред кина Сутјеска “покољ“! Благајница “свршила“ пос'о за мање од п'о сата!!! Шверцери туше терка за онолико колико могу да зину и срачунају. Јебаји га, раја однекуд из-Аркељава паре, ма вади их из гаћа, јер тамо су најсигурније. Са сузама у очима гледамо у сред-нике који нашепурено један преко другога гами-жу према улазу у салу. Закрчила се цијела улица, гуте и гуте раје уоколо, а највише чемерњака и јада ко што смо и сами!

“хавери сконт'о сам фол како ћемо ући“, кажем јаранима! Они ме уплаканом и кисело гледају, знају ама да нема шансе, па да и сам мајмун Ђита са својим Тарзаном дође и проба да нас уведе, ама јок, зајеби! Изложим им план к'о и мој стари на кућном савјету. Слушају, думају а онда мало живнуше, јер нада је нада, а кад ње неби било, остала би само сирота крезуба баба која залуду црну вуну преде. Очајно климају главама и онда по договору крећемо у акцију, јебаји га “Прозор мора пасти“, рекоше Партизани!

Кренем први, вир раје ме носи према слапу-улазу ко љешникову луспу. Чо'јек на вратима ми тражи карту а ја само покажем на јарана иза себе а овај како улази покаже на слиједећег а тај слије-дећи сложи фолушку да су карте иза слиједећег. Ууууу, чо'јек нас пребројава па кад сконта да нас је ушло најмање седам, затараби врата, а онда уђе Фата у магазу сама. У Сали кркљанац, неки се од нас сакрили под столице, други трче уоколо, вриска се ори а онда неки лијеви јалијаши што су вазда јели фртаљ црне пање нафиловане мјешаном мармеладом оном из конзерве, пако-вања од три киле, помогоше да нас коначно са-фатају. Држе нас за уши и вуку напоље. Извлаче ме задњег и док окрећем главу челичном шапом држан за ухо неког ухљупа, завјеса се развучи и на платну се показује она прекривена цигарета и велика слова, ХВАЛА ШТО НЕ ПУШИТЕ У САЛИ!

Једног тако сличног матине пријеподне-ва, безбели подмићене благајнице “свршиле“ пос'о прије времена, то јест за краће и од најбр-жег Шухриног војника, па објесиле на прозорче таблу, РАСПРОДАТО ЗА, 10 и 30, 3. 5. 7 и 9! Ми к'о тифусари из оних Булајићевих филмова не-моћно стојимо и гледамо у плакату “Вичите“ са Џоел Мек Креом. Зазубице нам се објесиле до гиснутих, ознојених дланова јер знамо да ни сутра а ни слиједећих дана немамо шансу јами-

ти ни неко помоћно мјесто. Јесте, служили смо се ми свим форлама, ето, старија раја, трокутани, некако се пробију до благајне међу првима али им кураве благајнице кажу, највише пет комада, морају и други да виде филм! Јер, остало је било резервисано за шверцере и никоме нису прода-вали више. И тако, када нам неко од велике раје дотури карту, двије, бацали смо пола цијело, ко ће у кино а ко ће цмолећи дреждити у оном малом паркићу на клупама иза Алипашине цамије и сваки час од муке заскакивати се и пити воде из пипе са камене фонтанице коју су паркаши зими окивали у неке дрвене бенкице да се сиро-та не смрзне!

Упек'о “мађар“, враћамо се од кина Први Мај. “Последњи воз из Ган Хила“ не дочека-мо, поново нам испред носа утек'о из станице! Госпоје благајнице распродале карте „бизнис партнерима“ па се хињски смијућећи посветиле плетењу и хеклању вирећи иза својих прозор-чића. Испред Кина Радник ординирају шверцер-

KINO SUTJESKA

хације којима су најдражи „парови“, они плаћају петероструко, јер ће ће лаф цуру водат' по парко-вима, у кину је може за сифоне сафатаг' и језик сложит' до по грла, па по шверцу купи „терка“ и не пита за цијену и ако зна да ће скоро цијели слиједећи мјесец у Експрес ресторану прежи-вљават' на соло граху!

Врtimo се уоколо а онда се опет створимо испред кина Сутјеске. Кад из оног бифеа на са-мом ћошку а из којег смрди пишока жешће него јефтина ракија коју су конобари разблаживали водом, излазе два шверцера. Руке им пуне нафа-ке, пребројавају је. Гледамо у њих и са завишћу и дивљењем у исто вријеме. Кад се један од њих сагну па из чарапе извади цијели бунт кино кар-ти, два смотка, бијеле и зелене а може бити и плаве, јер на благајнама су се увијек продавале по двије, главна и помоћна! Само, оне бијеле је немогуће заборавити јер се никада нису мјењале и личиле су на аутобуске ил' трамвајске.

Шувели нам, одоше иза чика Мешине пиља-ре која се налазила малкице улицом уз брдо када се иде Војној болници, данас је ту славна Каринг-тонка. Пратимо их ко индијанци блиједолик! Осврћу се, али гангстерске филмове о врелим асвалтима смо гледали жешће него они, па нас не прозенташе. Испод неке старе канте иза гајби са трулим воћем нешто декују. Чекамо да оду и кад разгулише према Жељезничкој станици, јер зихер се нису бавили само шверцом него и це-парењем, и мора да су журили да сафатају какав воз па да неко од путника зијани новчаник!

Почнемо тркељати испод оних канти и гајби,,кад јеботе, у новинском папиру завијен штоц кино- карата, све паркети, ложе, балкони, партери.....“ јебо матер, па ово је благо Сијера Мадре“ крикну Шолаја. Крикну тако да чика Меша излети из пиљаре, конта, нешто дрпишемо. Ми сафатамо ђаду и док си реко чађо створимо се у великом парку испод Дома Милиције. Мало се ујудришемо, изујемо смрдљиве тене и бушне сандале да усијани табани продашу и почнемо контакт плајен. Ууууу, велика гута у питању, тол-ко велика да се нагла радост у страх претвори! Како утушит „терка“, коме?! То можемо само

испред кина а она двојица ће се зихер појавит' а и имају гуту јатака, никад не раде сами. Кон-тамо, развијамо планове, уздишемо, знојимо се, почели се свађат, убјеђиват,,па чак неко рече да све баталимо, да их вратимо на исто мјесто ил бацимо у канту за смеће....

Али курко,,побиједи разум и херц у ви-тешким грудима. Ипак ћемо и по цијену наших младих живота све ризиковат и стратегијски распоредит' војску к'о Ричард Бартон у Аци Ма-кедонском кад је махерски побједио цара Дарија! Мост нека се руши, рањеници се морају спасити, “терка“ се морају продати, нафака се мора у це-пове скембати.

Распоредимо се од Хигијенскт завода па хињски, најхињске мало даље од Кина Радник, улицом Ђуре Ђаковића, према Кинотеци. Зау-зели бусије и заустављамо пролазнике, нудимо их ложама и паркетима за поподневне премије-ре у кино Сутјесци.Један пар сумњивача загле-да „терка“, врте их у рукама, скоро их њуше к'о керови,,али, јебаји га дебело им шувели, кон-тају, неке су фолушке, јер зашто их не продаје-мо испред кина, већ триста метара даље! “Еки, због милиције хајвани, нећемо да нас дрото-ви сафатају, ето зато“ били смо убјеђливи. “ма исправне су а и дупло су јефиније него у оних професионалних шверцера, купи нам двије“ каже цура у фрајери а они ми посташе прва муштерија. Важно и махерски здекујем лову у „паце“ и охрабрен наставим бизнис. Среће су имали и моји хавери, видим их, туше терка, разним чилаберима и војацима. Добра нам стратегија, цијене још боље а раја похлепна да их сафата јефтино. Пуни ми цепови нафаке. Право ме кренуло Кад ми је неко и мало шувели, пустим га да прође па се заскачем на студен-те, студенткиње, пензионере, ама пос'о цвијета, ко теребевићка љубичица у прољеће.

Али кад те нагло притегне, није лако доћ до хале! Зракнем ниже и видим гуту шверце-ра, к'о Барбари или горопадни Викинзи иду низ улицу, гентерски зентају уоколо- Криком онога индијанца из филма Тонка сигнал дајем јарану преко пута а овај одмах преноси даље. Фатамо се ђаде али три фртаља посла смо завршили, кратке панталонице се надуле од папирних стоја, жутих банки, двобанки и петобанки, богатство, свега ми!

Задихано улећемо у Хасанов гранап који се налазио уз сами улаз у нашу зграду и купујемо килу бонбона из оних нахерених тегли и цијелу, велику кутију рум плочица. Чика Хасан нас пита јесмо ли то опљачкали банку, чудно му. Комши-ница тета Мукелефа и чика Кадрија са ћеркицом Лелом бијелих штрамплица као снијег и тета Аиша, Бајина и Микијева мама, који су управо подизали неку фасунгу, кажу нам да ћемо се ули-тати од толиког слатка.

Сједамо на степенице и халапљиво једемо али не престајемо да контамо, остало хиптен карата, велика нафака. А онда из стана у поде-раним зепамма сиш'о студент Стипо, облизује се језиком и жмига очима, спрема се да нам нешто смасла!

И кад му се важно похвалисмо одакле нам тако велика лова, лукаво нас поче мунтаг' да махерски „уваља“ оне преостале карте. Некако невољко, двоумећи се кобајаги, ипак пристанемо на фифти-фифти зараде! И за мање од пет мину-та је био пицкато обучен и личио је на неког ко ради озбиљан канцеларијски посао! Само,,али!!!

Послије је два, три мјесеца са руком у гип-су, натекнуте њоње, са „шљивама“ испод очију и све се држећи за бубреге ко суманут хођ'о уоколо псујући нам све редом и сваки час се закљин'о у своје најрођеније да ће нам једном стотруко вратит зијан и дегенек који ни крив ни дужан фасова.

Кино Сутјеска више не постоји, остао је само гроб, костур који скоро већ двадесетак година, сурово спаљен у босанчероском грађанском рату, подсјећа да је грунтозна књига у којој је некада било укњижено као нечије добро и влас-ништво за сва времена изгубљена. Али остали смо ми дјечаци разних сарајевских „павлових“ улица да га се сјећамо као мјеста у које смо зала-зили и те како радије него ли и у једну културну установу, у какав музеј ил' библиотеку, рецимо...